

Oś 4 w Finlandii

System wdrażania Osi 4 w Finlandii jest względnie scentralizowany, ale działa niezwykle sprawnie. Lokalne grupy rybackie prowadzą animację i wybierają projekty, ale ostatecznego zatwierdzenia i płatności dokonują regionalne biura Instytucji Pośredniczącej. Dzięki bliskiej lokalizacji i zaufaniu między IP a LGR projekty są zatwierdzone zwykle w ciągu 6 tygodni od ich złożenia przez beneficjenta, czasem trwa to nawet krócej. Fińskie LGR powierzyły większość zadań administracyjnych istniejącym organizacjom, dzięki czemu pracownicy LGR mają czas na zajmowanie się mobilizacją i wsparciem udzielanym lokalnym interesariuszom, przygotowując projekty korzystne dla sektora rybackiego i całego obszaru.

Jak to działa? System administracyjny i podział zadań

Instytucja Zarządzająca (IZ): Ministerstwo Rolnictwa i Rybołówstwa jest Instytucją Zarządzającą dla Osi 4 w Finlandii; to ono opracowało kryteria kwalifikowalności lokalnych obszarów rybackich oraz przeprowadziło wybór strategii i partnerstw, które otrzymały finansowanie, stając się w ten sposób lokalnymi grupami rybackimi (LGR). IZ przeznaczyła na Oś 4 9% całego fińskiego budżetu Europejskiego Funduszu Rybackiego (EFR), zapewniając jednocześnie odpowiednie współfinansowanie krajowe. Określiła ponadto ogólne kryteria kwalifikowalności dla projektów wspieranych przez LGR, aby zapewnić, że działania lokalne przyczyniają się do krajowej strategii rozwoju rybactwa i akwakultury. Na poziomie krajowym funkcjonuje także Władza Certyfikująca oraz jednostka zajmująca się audytem, których działalność nadzoruje Komisja Europejska.

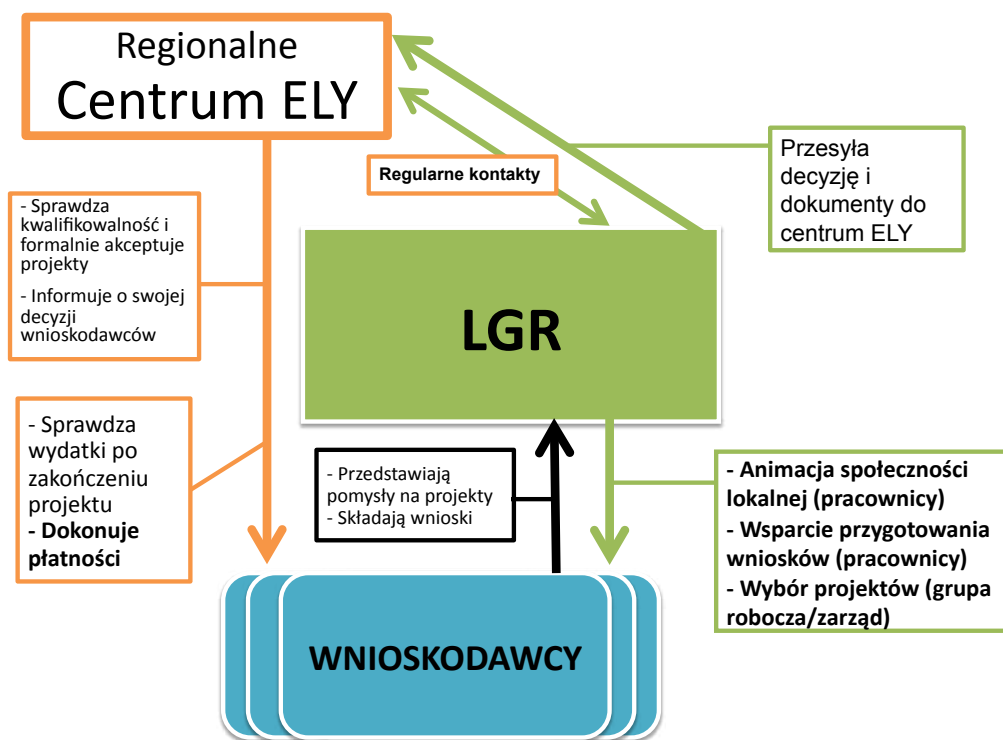
Instytucja Pośrednicząca (IP): zadanie administrowania programem i dokonywania płatności na rzecz beneficjentów jest powierzone dwunastu regionalnym centrom ELY. Centra te otrzymują wnioski wybrane przez LGR ze swojego obszaru i sprawdzają ich kwalifikowalność, po czym je formalnie akceptują. Od momentu akceptacji projektu, centrum ELY monitoruje realizację projektu i dokonuje płatności bezpośrednio na rzecz beneficjenta. Ono również odpowiada za raportowanie do IZ w zakresie akceptowanych projektów, dokonanych płatności i ewaluacji.

Lokalne Grupy Rybackie (LGR) zostały zaakceptowane przez IZ do realizacji lokalnej strategii rozwoju. Lokalnym grupom rybackim osobowości prawnej użyczają istniejące na danym terenie organizacje, są to niejednokrotnie lokalne grupy działania programu Leader (LGD). Pracownicy LGR, często opłacani z budżetu gminy, skupiają się na następujących funkcjach:

- › opracowanie lokalnych strategii rozwoju
- › animowanie projektów i wsparcie ich przygotowania
- › nieformalne sprawdzanie poprawności wniosków (które są przyjmowane w trybie ciągłym)

- zwoływanie posiedzeń grupy roboczej (organu decyzyjnego) LGR (przeciętnie raz na 2 miesiące): jest to grupa ekspertów, która wnosi wkład w przygotowanie strategii i ją zatwierdza, dokonuje wyboru projektów, zapewnia kontakt z terenem LGR dzięki organizacjom, które reprezentuje, a także przygotowuje sprawozdania z działalności LGR.

Procedura aplikowania do LGR o wsparcie projektów (operacji)

Co działa dobrze? Czynniki sukcesu

Fiński model wdrażania jest sprawny i skuteczny, a wszystkie zaangażowane podmioty jasno rozumieją swoje role. Główną zaletą wydaje się być odpowiedni podział funkcji: centra ELY zajmują się kwalifikowalnością, formalną akceptacją wniosków i płatnościami, podczas gdy LGR zajmują się procesem identyfikowania i przygotowania projektów pozwalających przekształcić strategię w rzeczywistość.

Dzięki regularnym kontaktom i bliskiej lokalizacji, między LGR a centrami ELY istnieje duży poziom zaufania, co z kolei pomaga w budowaniu poczucia wspólnego celu. Projekty wybierane przez LGR są rzadko odrzucane przez centra ELY, nie tylko dlatego, że pracownicy LGR od początku sprawdzają czy pomysły beneficjentów są kwalifikowalne, ale także dlatego, że centra ELY wiedzą, jakie projekty przygotowują LGR. W ten sposób wszelkie wątpliwości dotyczące kwalifikowalności mogą być uchwycone zanim beneficjent straci czas na przygotowanie projektu, który okaże się niekwalifikowalny. Taka praktyka oznacza również, że formalna akceptacja projektu może nastąpić względnie szybko (1-5 tygodni) od momentu wybrania projektu przez LGR i przekazania go do ELY.

To, że w Finlandii LGR powstały w oparciu o istniejące organizacje oznacza, że większość pracy administracyjnej wykonuje podmiot będący prawnym reprezentantem LGR (często jest to LGD), zaś pracownik LGR może skupić się na animowaniu projektów. W Finlandii około 20% budżetu LGR (zwykle wynoszącego ok. 1 mln euro) jest przeznaczone na animowanie i wsparcie projektów. Wymaga to bezpośrednich kontaktów ze społecznością lokalną i aktywnego zachęcania beneficjentów do składania projektów, a także pomocy w wypełnianiu formularzy i przygotowaniu budżetów operacji. LGR wspiera także beneficjentów w pozyskiwaniu dodatkowych źródeł finansowania ze środków publicznych (w niektórych projektach takie dodatkowe finansowanie może wynieść nawet kilka milionów euro), czasem z innych osi EFR. Trudno przecenić tę pracę aktywizacyjną, która pozwoliła w Finlandii zaangażować wiele małych stowarzyszeń i wygenerować wiele projektów, które nie miałyby szansy zaistnieć bez Osi 4.

Na jakie problemy odpowiada ten model?

Taki system wdrażania okazał się skuteczny we włączaniu małych organizacji i stymulowaniu współpracy między różnymi podmiotami sektora rybackiego, głównie dzięki wysoko motywowanym i dobrze wykształconym pracownikom, skupiającym się prawie wyłącznie na animowaniu projektów.

Pozwala on także uniknąć dużego obciążenia biurokratycznego i powielania się zadań, co się czasem zdarza przy zarządzaniu środkami unijnymi w innych funduszach i innych krajach, dzięki temu że zasady funkcjonowania i role poszczególnych podmiotów są jasno określone. Co więcej, model ten pozwolił na zbudowanie zaufania, które jest niezbędne, aby decyzje podejmowane na poziomie lokalnym były honorowane i aby nie następowało powielanie się zadań z obawy przed błędami.

Ten względnie skromny system administracyjny oraz zaufanie zbudowane między stronami pozwalają na elastyczne i aktywne podejście do rozwoju lokalnego, nastawione przede wszystkim na zaspokajanie potrzeb, a nie na wypełnianie obowiązków administracyjnych.

Stosowalność modelu w innych warunkach i wnioski

Przykład Finlandii prezentuje sprawnie działający mechanizm generowania lokalnych projektów i docierania z funduszami do małych beneficjentów. Model wykorzystujący regionalne centra ELY pokazuje, jak akceptacja projektów i płatności mogą być realizowane przez agencję krajową dzięki sieci regionalnych oddziałów utrzymujących bliskie kontakty z LGR, co pozwala uniknąć biurokratycznych barier i opóźnień. W krajach, gdzie administrowanie Osią 4 nie zostało w pełni zdecentralizowane, warto rozważyć zastosowanie modelu centrów ELY, dzięki któremu programy o zasięgu krajowym mogą wykorzystywać częściowo zdecentralizowane organy administracji.

Oś 4 w Finlandii

- › 8 LGR
- › łączny budżet Osi 4: 8 mln euro (z czego 3 606 000 z EFR, co stanowi 9% fińskiego budżetu EFR)
- › średni budżet na LGR to 1 mln euro na cały okres 2007-2013
- › do grudnia 2012 zaakceptowanych zostało 249 projektów
- › więcej szczegółów na temat fińskich LGR, podmiotów wchodzących w skład partnerstw i celów strategii można znaleźć [na stronie FARNET](#)
- › **Dane kontaktowe Instytucji Zarządzającej:**
Timo Halonen, Ministerstwo Rolnictwa i Rybołówstwa, Departament Rybołówstwa
Email: timo.halonen@mmm.fi
Tel: +358 295 162 411

Wydawca: Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Gospodarki Morskiej i Rybołówstwa, Dyrektor Generalny.

Zastrzeżenie: Dyrekcja Generalna ds. Gospodarki Morskiej i Rybołówstwa odpowiada za całościowe wydanie niniejszego dokumentu, jednak nie odpowiada za jego treść ani nie gwarantuje poprawności danych.